

Байжигитова Н. Ч.

БОТАНИКА САБАГЫНДА ОКУТУУНУН ИНТЕРАКТИВДҮҮ МЕТОДДОРУ

Байжигитова Н. Ч.

ИНТЕРАКТИВНЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ НА УРОКЕ БОТАНИКИ

N.Ch. Bayzhigitova

INTERACTIVE TEACHING METHODS AT THE LESSON OF BOTANY

УДК: 82.7

Макалада интерактивдүү методдор жана ыкмалардын негизги түрлөрү каралган. Ботаника сабагында методдор жана ыкмаларды колдонуудагы практикалык тажрыйбалар жыйынтыкталган.

Негизги сөздөр: *интерактивдүү методдор, кластер, синквейн, Венндин диаграммасы.*

В статье рассматриваются основные виды интерактивных методов и приемов обучения. Автор раскрывает практический опыт использования данных методов и приемов на уроке ботаника.

Ключевые слова: *интерактивные методы, кластер, синквейн, диаграмма Вена.*

The main types of interactive methods and methods of teaching are considered in the article. The author reveals the practical of using these methods and techniques in the lesson of botany.

Key words: *interactive, methods, cluster, synkvein, diagram Vienna.*

Ар түрдүү маданий жана социалдык-экономикалык топтордун ортосунда позитивдүү өз ара аракеттенүү мүмкүнчүлүгүн берет.

Интерактивдүү усулдарга окутуу кичи топтордогу ишке негизделет. Мындай мамиле бир канча милдеттерди заматта чечүү максатын көздөйт, тагыраак айтканда [1, 3]:

- Сабактарда жагымдуу психологиялык атмосфераны түзүү.
- Коллективди баш коштуруу.
- Эң көп сандагы окуучуларды ишке тартуу жана алардын ишин активдештирүү.
- Сабактын жүрүшүндө алынган билимдердин сапатын жакшыртат.
- Кызматташтыкта окутуу принциптерин мектептин күнүмдүк практикасына киргизүү.

<i>Салттуу окутуу</i>	<i>Биргелешип окутуу</i>
Өз ара көз карандылыктын төмөнкү деңгээли.	Позитивдүү өз ара көз карандылыктын жогорку деңгээли
Башкы көңүл индивидуумдун аракеттерине топтоштурулат.	Башкы көңүл топтун аракеттерине топтоштурулат
Мугалим тапшырманы аткаруу боюнча инструкцияларды берет.	Топ мүчөлөрү маселени чечуунун ар башка варианттарын иштеп чыгышат

Командада иштөө көндүмдөрү үйрөтүлбөйт.	Башкы көңүл командада иштөө көндүмдөрүн калыптандырууга бурулат.
Лидер дайындалат жана алмаштырылбайт.	Кырдаалга жараша ким болбосун лидер боло алат.
Ар бир окуучунун билими мугалим тарабынан бааланат.	Топ өз ишинин сапатын натыйжалуулугун талкуулайт.

- Жеке тажрыйба менен байланышкан жана берилген проблемага тиешелүү фактылар же корутундулоолор жөнүндө билдирүү;
- өз ишенимин жана пикирин билдирүүгө. Мисалдарды келтирүүгө, мурда сунушталган ойлорго далилдерди табуу;
- Жыйынтыктарды чыгаруу, мурда белгиленген максаттардан четтөөлөрдү көрсөтүү.

Топто жагымдуу абалды түзүүгө жардам берүүчү жолдор.

Зарыл:

- Компромисс издөөгө, мүчөлөр ортосундагы жана алардын пикирлериндеги келишпестикти жумшартуу;
- Ар башка айтылган ойлойлордон жалпылыкты табуу, резюме жасоо;
- Топтун жетишкендигине көңүл буруу;
- Ойду билдирүүгө коопсуз атмосфераны түзүү (катышуучу анын оюн шылдыңдашпай турганына ишенимдүү болушу керек);
- Топтун жалпы кызыкчылыктары үчүн өздүк идеялардан баш тартуу;
- Курч абалды тамаша менен жеңилдетуу;
- Ар бир кырдаалда өзүн маданияттуу алып жүрүү.

Кызматташуу аркылуу билим алып жаткан окуучулар бири-биринин ийгиликтерине төмөнкүдөй жол менен көмөктөшөт [3, 4]:

1. Жардам жана колдоо көрсөтүшөт жана башкалардан да алышат, сөз жалгыз гана окуудагы жардам жөнүндө эмес, ошондой эле нагыз адамдык, достук катыш жөнүндө жүрөт.

2. Маалымат жана «материалдык ресурстар» менен алмашат, б.а. тапшырманы аткарууга эмне зарыл болсо, ошонун баарын.

3. Жолдоштору билдирген маалыматтарды так жана ак ниеттүү өздөштүрүшөт жана аларды максималдуу пайдаланууга аракеттенишет. Оозеки түшүндүрүүлөр, маалыматтарды ойлоп чыгуу жана корутундулоолор, өзүнүн билимдерин жана көндүмдөрүн башкаларга берүү – ушунун баары билимдерди системалаштырууга, алардын көбүрөөк аң-сезимдүү өздөштүрүлүшүнө, ошондой эле жалпы максатка жетүүгө өздүк салымды кошуу даярдыгына алып келет. Топтогу жолдошунун тушундуруусун сынчыл угуу менен, катышуучу башкалардын билимдерин өзүнө таандык кылуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болот.

4. Бири-биринин академиялык ийгиликтерине жана жүрүм-турумуна таасирденишет б.а. топто кайтарымдуу байланыш жолго коюлган. Кызматташуу аркылуу билим алган топтун ар бир мүчөсү өз жолдошторунун такай көз жаздымында болушат. Анын бардык кылык-жоруктарына токтоосуз жооп кайтарылат, а эгер ал жардамга муктаж болсо, күттүрбөстөн жардам берилет.

5. Бири-бирин талкуу жүргүзүүгө жана өз көз карашын аргументтештирүүгө үйрөтүшөт. Интеллектуалдык негиздеги конфликттер ашкере кызыгууну өнүктүрүп, билим алууга, аны кайра ойлоноштурууга, окуп-үйрөнүлүп жаткан проблемага терең сүнгүп кирүүгө шыктандырат, ошондой эле көптөгөн башка пайдалуу сапаттарды жана көндүмдөрдү калыптандырат.

6. Мүмкүн болушунча мыкты окуу таламында бири-бирин колдошот.

Өз жолдошторуна жардам берген окуучу, өзү да сезилерлик ийгиликтерди жарата баштайт.

7. Бири-бирине таасир көрсөтүшөт. Кызматташуу менен билим алып жаткан топ мүчөлөрү өз жолдошторуна тасир этүүдө бардык мүмкүнчүлүктөрдү пайдаланышат, ошол эле учурда алар ошол жолдошторунун таасир этүүсүнө ачык болушат. Эгерде топтун кайсы бир мүчөсү тапшырманы кантип мыктыраак аткарууну билсе, башкалары аны менен, эреже боюнча заматта макул болушат.

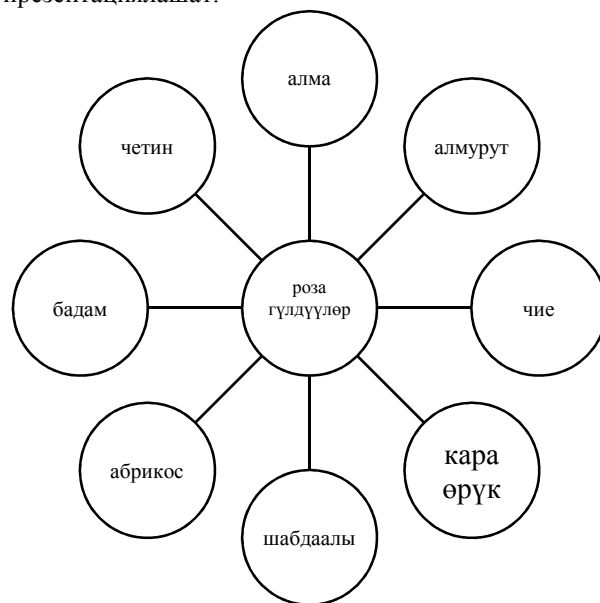
8. Так калыптанган мотивацияга ээ болушат. Билимдерге ээ болуу умтулуусу жалпы максатты аткарууга багытталган коллективдүү эмгекте бышыкталат (күчөйт).

9. Өз ара ишеним кырдаалын түзүшөт жана «белгиленген планканы» жогорку денгээлден түшүрбөй кармап турушат. Топ мүчөлөрү өз жолдошторуна ишеним көрсөтүшөт, өздөрүн да жолдошторуна ишеним көрсөтө алгыдай алып жүрүшөт, бул болсо эн жогорку ийгиликтер үчүн зарыл шарттарды жаратат.

10. Стресстер жана кыжырдануулар менен ийгиликтүү иш алып барышат.

Бардык ишмердикти жалпы ийгиликке жетүүгө багыттоо өзүмдүк иштерден алаксытат жана окуучулардын эмоционалдык абалына жагымдуу таасир этет.

1. «Кластер» сөзү бир байлам, таңгак дегенди билдирет. Бул усулду колдонууда мугалимдин сунушу менен окуучулар чакан топторго бөлүнүп, өздөрүнө берилген тапшырма боюнча биргелешип, кластерди түзүшөт. Андан сон өздөрү түзгөн кластерди презентациялашат.

II. Синквейн:

- 1 – сап: Темасы бир сөз менен (адатта зат атооч)
- 2 – сап: Теманы эки сөз менен баяндап жазуу (эки сын атооч)
- 3 – сап: Бул теманын чегинде аракеттерди баяндап жазуу (үч этиш же чакчыл)
- 4 – сап: Темага карата мамиле, сезимдер жана эмоциялар (төрт сөздөн турган фразалар)
- 5 – сап: Теманын маңызын бир сөз менен кайталоо (теманын синоними).
6. гүл
7. даамуу мөмө
8. момолүү, бадал, чоп
9. үй шартына ылайыктуу, мөмөлүү өсүмдүк
10. Роза гүлдүүлөр.

III. Венндин диаграммасы

Бул усул окуучуларды кубулуштардын же көрүнүштөрдүн окшоштуктарын жана айырмачылыктарын ажырата билүүгө үйрөтөт.

Бул ыкмаларды колдонуу мезгилинде окуучулардын өтүлгөн темага болгон кызыгуусу артып, кайсыл окуучу жаны теманы өздөштүргөндүгү байкалды. Окуучулардын активдүүлүгүнө жана кызыгуусуна карата бааланды. Баалоо ачык-айкын, жарык маанайда өткөрүлдү. Окуучулардын арасында эч кандай бүдөмүк ойлор пайда болгон жок.

Адабияттар:

1. Григальчик Е.К., Губаревич Д.И. Обучаем иначе. Стратегия активного обучения. - Минск: Современное слово, 2003.
2. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии:
3. Саалаев О. Интерактивдүү усулдарды пайдаланууда жана сабакта ишти уюштурууда мугалимдин ролу 2-бөлүм. - Бишкек-2014.
4. Мамбетакунов Э, Сияев Т. Педагогиканын негиздери. - Бишкек, 2008.

Рецензент: к.пед.н., доцент Раева М.
